

1

Terwijl een Duitse trein Arie steeds verder van zijn ouders, broers en kleine zusje verwijderd, denkt hij aan thuis. Zijn lieve kleine zusje Jane, die hem vroeg of de Duitsers goed voor hem zullen zorgen. Gelukkig weet ze niet hoe wreed de Duitsers zijn. Zijn vader heeft vanmorgen bij de maaltijd gesmeekt of de Heere hem wil bewaren, bovenal bij Zijn Woord. Of Hij een toevlucht wil zijn.

Tranen komen in Aries ogen. Wat was dit gebed ontroerend. Moeder, die tegen haar tranen vocht, had liefdevol naar hem gekeken. 'Arie, je Bijbeltje ligt boven op de kleding in je koffer. Vergeet niet er steeds in te lezen.' Toen kon moeder haar tranen niet meer tegenhouden.

Arie denkt terug aan de keuring door de Duitsers. Thuis had hij er maar niet veel over verteld. Het leek wel of hij en de andere jongens door beesten werden gekeurd, zoals ze tekeergingen. Er was niets menselijks bij. Afschuwelijk was het. Nu hij er weer aan terugdenkt, rilt hij weer. En voor die wrede Duitsers moeten ze gaan werken. Zijn neef Leen, die tegenover hem zit, wilde ook niet gaan. Maar ze moeten wel. Arie voelt zich zo machteloos tegenover deze vijand. Maar de Heere is almachtig, zou moeder zeggen.

Arie kijkt naar Leen, die door het raam naar buiten kijkt. Ze mogen immers niets zeggen. Met een snauwend commando werd hun het zwijgen opgelegd. De andere jongens van het dorp zitten door de trein verspreid, ze mochten niet bij elkaar zitten.

Dan moet hij weer denken aan een van de jongens die gelijk met hem gekeurd moesten worden. Wat hebben ze hem mishandeld

omdat hij een verkeerd antwoord gaf! Zou hij nog zo veel pijn hebben? Hij zit niet in deze trein, terwijl hij ook goedgekeurd was. Hij zal wel ondergedoken zijn. Maar zij zijn wel op weg naar het land van de vijand, om voor hen te gaan werken. Arie schudt heftig met zijn hoofd. Hij wil het niet! Nog stijver klemt hij zijn lippen op elkaar.

‘Arie’, fluistert Leen. ‘Al dat verzet helpt niets.’

Arie wil iets terugzeggen maar er komt een soldaat aanlopen. Met een gemeen lachje kijkt hij naar hen, maar zegt niets en loopt door naar de volgende coupé.

Arie kijkt Leen weer aan. ‘Als je naar buiten kijkt, lijkt het vredig. Het vee loopt in de wei en alles is prachtig groen. Was het maar vrede, dan hoefden we niet naar dat land van de vijand’, fluistert hij en hij zucht diep.

Leen knikt. ‘Hoe zal het gaan als we straks in Duitsland uitstappen?’ fluistert hij terwijl hij zijn jas uittrekt. Buiten schijnt de zon fel en in de trein loopt de temperatuur op.

Arie haalt zijn schouders op.

Er komt weer een Duitse soldaat aan. Midden in het gangpad blijft hij staan. Hij kijkt de jongens aan en zegt met luide stem: ‘Wir fahren nach Kassel. Dort ist die Fabrik Henschel & Sohn. Dort werden Sie arbeiten, um Tanks für uns herzustellen. Morgen Nachmittag werden wir dort ankommen.’¹ Dan loopt hij door naar een volgende coupé.

‘Leen, versta jij wat hij vertelde?’ vraagt Arie.

1. We gaan naar Kassel. Daar is de fabriek Henschel & Sohn. Daar zullen jullie werken om tanks voor ons te maken. Morgenmiddag zullen we daar aankomen.

Leen knikt en hij vertelt waar ze heen gaan. De andere jongens in de coupé luisteren mee.

‘Ik wist niet dat jij zo goed Duits kunt verstaan’, zegt een van hen bewonderend. ‘Maar het houdt dus in dat we tegen ons eigen land moeten vechten?’

Op datzelfde moment komen er twee soldaten de coupé binnen. Een van hen zegt in gebrekkig Nederlands: ‘Ja, jullie zijn nu vijanden van je eigen land.’ Met een sarcastisch lachje op zijn gezicht loopt hij door. De andere soldaat kijkt minachtend naar de jongens, terwijl ook hij doorloopt.

De jongens zijn laaiend. Leen kijkt Arie waarschuwend aan, omdat hij merkt dat Arie in woede uit wil barsten. Maar als de soldaten zijn verdwenen, luchten ze hun verontwaardiging.

Het wordt inmiddels al donker en de jongens proberen een houding te vinden waarin ze wat kunnen slapen. Leen valt algauw in slaap en droomt van thuis. Maar Arie kan de slaap niet vatten. Wat denkt die Duitser wel, dat zij vijanden van Nederland zijn, hun eigen land, dat ze zo liefhebben? Dat nooit. Eindelijk valt ook Arie in slaap.

Uren later stopt de trein. De deuren worden opengegooid en de commando’s klinken weer. Arie, Leen en de andere jongens pakken hun koffers en lopen de trein uit. Buiten staan duizenden andere gevangenen. Niet alleen Nederlanders, ook uit andere landen zijn de jongens gevangengenomen en weggevoerd naar Duitsland. Het duurt een tijd voor ze het kamp bereiken. Als ze door de poort lopen, zien ze meteen dat er geen uitweg is om te vluchten. Het kamp is afgezet met hoog prikkeldraad en er staan verschillende uitkijktorens. De moed zakt de jongens in de schoenen.

In het kamp worden de jongens verdeeld in groepen. Als Arie en

Leen in de juiste barak aangekomen zijn laten ze zich op een bed vallen, nadat ze hun koffers onder de bedden hebben geschoven. ‘Ik heb goed opgelet, maar we kunnen echt niet vluchten’, zegt een van de andere jongens in de barak met een benauwde stem.

Er valt een beklemmende stilte.

‘Zullen we nog iets te drinken krijgen?’ vraagt Arie.

‘Ja, maar dat moeten we wel zelf ophalen. Ik heb begrepen dat je ook meteen brood krijgt’, zegt Erik.

Zuchtend komen de jongens overeind en lopen de barak uit. Na ongeveer een uur zijn ze terug. Ze gaan weer op de bedden zitten en kijken naar het broodje dat ze in hun handen hebben.

‘Leen, wat zei die Duitser nu over het eten? Krijgen we morgen weer zo’n broodje?’ vraagt Gerard.

Leen schudt zijn hoofd en zegt: ‘Hier moeten we de hele week mee doen.’

Verschrikt laat Gerard zijn beker uit zijn hand vallen en Erik verslikt zich. ‘Dat kun je niet menen’, zegt hij hoestend.

Leen knikt ernstig. ‘Het is echt zo. Zullen we eerst bidden?’

Na het gebed beginnen ze stil te eten. Ze zijn met hun gedachten thuis. Het wordt Arie allemaal te veel. Hij schudt met zijn hoofd en zegt wanhopig: ‘Nee, dit wil ik niet! Ik wil naar huis, ik wil niet voor de Duitsers werken!’

‘Ssst’, sist Leen. Hij heeft een geluid opgevangen. De jongens staren naar de deur. Ze horen voetstappen aankomen, maar het geluid sterft langzaam weg. Leen pakt stil zijn Bijbel. ‘Zal ik een stukje voorlezen?’

De jongens knikken.

‘Ik lees Psalm 140. “Een psalm van David voor den opperzang-

meester. Red mij, Heere van den kwaden mens; behoed mij voor den man alles gewelds; die veel kwaads in het hart denken, allen dag samenkomen om te oorlogen.”

Rustig en eerbiedig leest Leen verder. Na het lezen dankt Leen hardop. Alle zorgen draagt hij op aan de Heere.

Na het gebed laat Arie zich op zijn rug vallen. ‘Ik ga slapen, ik ben zo moe. Morgen moeten we er vroeg uit.’

‘Weet jij hoe laat we eruit moeten, Leen?’ Gerard kijkt hem aan.

‘Het kan om vijf uur zijn, maar misschien nog wel vroeger.’

‘Ook dat nog’, zucht Erik. Hij gaat ook liggen. ‘Welterusten.’